

Brandfaren og Brandværn i Landbruget.

I Tidsskrift for Landøkonomi, Hæfte 8, 1945, bragtes en Artikel af Konsulent *Fr. Mehlsen* om *Brandfare og Brandværn i Landbruget*. Det hed heri, at Brand kan opstaa, trods alle mulige forebyggende Foranstaltninger, og sker det, maa enhver være klar over, hvad han har at gøre. Der maa være Slukningsmidler paa hver Ejendom, afpasset efter dens Størrelse, og man maa være fortrolig med at bruge disse Midler paa den rigtige Maade.

Det er dog endnu kun de færreste Landmænd, der har gennemført Foranstaltninger, som staar i et rimeligt Forhold til Brandfaren. Paa Næsgaard Agerbrugsskole har man gjort det, og „Værnet“ har bestaaet sin Prøve. Forstander *P. N. Gaardmand* redegør i den følgende Artikel for, hvordan man har grebet Sagen an.

Brandforebyggende og brandbekæmpende Foranstaltninger paa Næsgaard Agerbrugsskole.

Hvert Aar, naar Skolen har modtaget sit aarlige Elevhold, bliver et Par af de første Timer brugt til en nøje Gennemgang af og Instruktion vedrørende Skolens „Brandværn“, som er sat i System under et Samvirke med og under to aarlige Tilsyn af „Dansk Brandværns-Komite“.

I Hovedbygningens forskellige Etager er anbragt flere Sæt Haandsprøjter med tilhørende Spande. Hvert Sæt staar paa et let tilgængeligt Sted og er altid forsynet med Vand. Fløjdøre lukker af mellem forskellige Afdelinger. Redningsreb med tilhørende Jernstænger, der passer ind i Vinduesfatningerne, hænger parat i de øverste Etager. „Kurve“ til Papir etc. er af Metal. Økser

er anbragt ved enkelte Døre til „Privaten“ for det Tilfælde, at en saadan Udgang, der ellers er lukket, maatte benyttes som Reserve.

Alt Materiel forevises og afprøves een eller to Gange om Aaret, saa hver Elev i paakommende Tilfælde ved baade, hvor Materiellet er, og hvordan det skal bruges.

I Avlsbygningerne er der forskellige Steder anbragt lidt større, men let transportable Haandsprøjter, som kan sende en Vandstraale i almindelig Hushøjde.

I Materialrum, Værksteder, Garager, ved Tærskværker, i Mølleri etc. er der paa smaa Konsoller anbragt brandslukkende Vædsker (Tetraklorkulstof) i Flasker. I Bilgaragen staar der Baljer med Sand. Benzindunke er anbragt i 24 Tommers Drænrørssiloer, der er gravet i Jorden uden for Garagen.

Alle Lemme og Luger i Staldene er jernbeklædte og altid forsynet med Snortræk, saa de altid er nemme at lukke.

Nogle af Dørene mellem Staldafdelingerne er jernbeklædte.

Slidsken mellem Tærskværkets Halmpræsser og Kostaldloftet er forsynet med en isoleret Faldlem, og Lofterne i alle Staldbygningerne er belagt med Ler.

Da Avlsgaarden brændte i 1919, blev Murene med de lerbelagte Lofter staaende.

I Januar 1943 brød der fra den elektriske Installation Ild løs i Avnerummet i Hejseladen. Laden er af Træ.

Ilden blev observeret som Røg ud mellem Brædderne. Alarmklokken paa Gaardspladsen kaldte til Brand. Og højst 3 Minutter efter, at der var slaaet Alarm, var Ilden under Vand, idet en af Brandinstruksens Paragraffer gaar ud paa, at Haandsprøjterne med tilhørende Spande med Vand altid skal tages med, naar Alarmklokken lyder. Men i Løbet af de 2—3 Minutter havde Ilden faaet saa meget Luft mellem Brædderne, at der i det blæsende Vejr stod Flamme ud mellem disse paa $\frac{1}{2}$ m Længde.

Her kom de smaa Haandsprøjters slanke Mundstykker til sin Ret. Allevegne, hvor Flammerne viste sig, blev de tvunget tilbage af Vandstraalen og forfulgt gennem Sprækkerne ind i Avnebunken. Alle Lemme og Porte blev omgaaende lukket. Ikke

et Bræt blev revet fra for at komme til Ilden, thi dette vilde have givet Ilden Luft og Næring. Paa Stiger og Vogne stod Mandskabet parat med de 6 smaa Sprøjter (omtrent som Katten, der lurer paa Musen). De største Sprøjter sendte (sammen med Snese af Spande) hele Vandkaskader ind over Avnerne, og i Løbet af 20 Minutter var Ilden totalt under Kontrol — den Ild, som uden mindste Tvivl i gunstigste Fald vilde have lagt to store Lader i Aske, hvis Ilden var blevet opdaget blot nogle faa Minutter senere, eller hvis Næsgaard havde været uden et brandforebyggende og vel instrueret brandbekæmpende Værn.

Det er ikke nok at have et Brandværn; det maa ogsaa kunne tages i Brug efter Recepten: Hurtig Hjælp er dobbelt Hjælp. Skulde Slukningsarbejdet have ventet, indtil det tilkaldte Brandvæsen var kommet, havde Laderne i det paagældende Tilfælde (tiltrods for hurtig Udrykning) været redningsløst fortabt.

Det er nyttigt, det er interessant, det er særdeles betryggende for vordende Landmænd at stifte Bekendtskab med et saadant (for meget beskedne Midler oprettet) eget Brandværn, og noget lignende burde i Landbrugets og Brandforsikringsselskabernes egen Interesse etableres foreløbigt i samtlige større og store Landbrug for senere at finde Vej ogsaa til de middelstore og mindre Landbohjem.

Brandfaren er selvsagt meget stor i Landbruget. Det er anseelige Værdier, der hvert Aar gaar op i Røg. Et Samarbejde mellem Landbruget og „Dansk Brandværns-Komite“ kunde resultere i en stærk Begrænsning af denne Brandfare uden Forøgelse (eller i hvert Fald uden nævneværdig Forøgelse) af de aarlige Brandforsikringsomkostninger. — Det er en Opgave, som er begyndt her og der, men som bør tages op til en omfattende, effektiv og snarlig Løsning.

P. N. Gaardmand.

Noget tilsvarende er iværksat ogsaa andre Steder end paa Næsgaard, og Tidsskriftet vil gerne give Plads for Indlæg, der tager Sigte paa at delagtiggøre andre i Erfaringer paa det nævnte Omraade.

I Tilslutning til Forstander P. N. Gaardmands Indlæg udtaler Direktør *Jens Christensen*, Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, følgende:

Der er ovenfor berørt et Emne af største Interesse for saavel Brandforsikringsselskaberne som de Forsikrede. For Forsikringsselskaberne, fordi disse naturligvis altid maa være interesserede i Foranstaltninger, som kan bringe Brandrisikoen ned; og for de Forsikrede, fordi formindsket Brandrisiko altid i det lange Løb vil medføre nedsat Brandforsikringspræmie. Dertil kommer, at Foranstaltninger af denne Art ikke blot virker paa langt Sigt, men at de ogsaa, naar de tilrettelægges rigtigt, kan føre til en øjeblikkelig Nedsættelse af Brandpræmien, som kan opveje, eller dog delvis opveje, Udgifterne ved Foranstaltingernes Gennemførelse.

Som bekendt er Brandrisikoen betydelig større i Landbruget end i Almindelighed inden for Industrien, og det skyldes utvivlsomt, at en lille Uforsigtighed udvist i Landbruget — dels paa Grund af Landbrugsbygningernes Beskaffenhed, dels paa Grund af deres Indhold — har langt større Mulighed for at medføre en Katastrofe end den samme Uforsigtighed udvist inden for Industrien. Naar det inden for Landbruget har vist sig, at Brandskadeforløbet er særlig daarligt for de store Gaarde, maa Grunden hertil fortrinsvis søges i de mange Folk og de mange Maskiner. Det store Folkehold gør naturligvis effektivt Opsyn vanskeligt, og det siger sig selv, at jo flere Maskiner, jo flere Muligheder er der for Fejlkilder, der kan medføre Brand. Den sidste Faktor er formentlig den vigtigste, og med den fremskridende Industrialisering af det store Landbrug maa man derfor fra et brandteknisk Synspunkt med nogen Bekymring se Fremtiden imøde.

Spørgsmaalet om, hvad der kan gøres for at modvirke disse Forhold, har da ogsaa tidligere været taget op. Inden for Industrien har man allerede i en meget lang Aarrække med godt Resultat forsøgt sig med regelmæssige, raadgivende Inspektioner af Dansk Brandværns-Komité. Udgiften ved Inspektionerne afholdes af de Forsikrede, men Forsikringsselskaberne

yder deres Bidrag ved at give en Rabat paa 5 pCt. af Brandforsikringspræmien for 4 Inspektioner aarlig.

Da disse Inspektioner utvivlsomt har gjort deres store Nytte, var man allerede paa et tidligt Tidspunkt inde paa den Tanke at søge lignende Inspektioner gennemført for det store Landbrug. Her møder man imidlertid den Vanskelighed, at Omkostningerne ved Inspektioner paa de mere spredt beliggende Landejendomme ifølge Sagens Natur er større, og Forsikringsselskaberne er derfor indgaaet paa for Inspektion 2 Gange om Aaret at give Landbruget den samme Præmienedsættelse af 5 pCt., som Industrien faar for Inspektion 4 Gange aarlig. Desuden vil Deltagelse fra flere Ejendomme, der ligger inden for et begrænset lokalt Omraade, naturligvis billiggøre Inspektionerne væsentlig og saaledes bidrage til for Ejeren at give et gunstigere Forhold mellem Udgiften til Inspektionen og Besparelsen i Brandforsikringspræmien.

Man rettede i 1944 en Opfordring til en Række Besiddere af større Landbrugsejendomme vedrørende Spørgsmaalet, men da det viste sig, at Inspektionerne ikke lod sig gennemføre under de raadende Krigsforhold, maatte Sagen foreløbig stilles i Bero. Nu, da Krigen er endt og Forholdene ved at trække sig i Lave, er der imidlertid al Anledning til atter at tage Spørgsmaalet op. Dansk Brandværns-Komité foretager, naar det ønskes, ganske uforbindende, Prøveinspektioner, paa Grundlag af hvilke der afgives en Rapport til Forsikrede og i Forbindelse dermed saadanne Forslag til brandforebyggende Foranstaltninger, som sund Økonomi gør tilraadelige, og som Ejeren da kan tage Stilling til, evt. efter Forhandling med de interesserede Forsikringsselskaber, idet der foruden den nævnte Rabat paa 5 pCt. af Brandforsikringspræmien for Inspektionerne er Mulighed for at opnaa yderligere Præmiereduktion ved brandforebyggende Foranstaltninger som f. Eks. Anskaffelse af Brandslukningsredskaber, eller ved brandsikrende Bygningsforandringer som f. Eks. Oplægning af Lerlag paa Staldlofter.

Under de herskende vanskelige Forhold med Hensyn til Byggematerialer er Foranstaltninger til Nedsættelse af Brandrisi-

koen naturligvis af stor samfundsmæssig Betydning, men Spørgsmaalet er i lige saa høj Grad af Interesse for den enkelte. En Brand vil altid medføre Risiko for et alvorligt økonomisk Tab. Driftstab vil nødvendigvis følge i en Brands Spor, og i mange Tilfælde vil utilstrækkelig Forsikring gøre Tabet endnu mere alvorligt, men hertil kommer, at Forholdene i Øjeblikket jo er saaledes, at mange Værdier slet ikke kan erstattes i Penge. Endelig maa man ikke se bort fra den moralske Side af Sagen: den Følelse af Tryghed, det giver, naar man som Ejendomsbesidder har Overbevisningen om, at alt er gjort, hvad gøres kan, for at forebygge eller i al Fald formindske en Ulykke, der i givet Fald ogsaa kan komme til at betyde Indbrænding af Mennesker og Dyr.

Mange Brande vil kunne forebygges, og her — som paa saa mange andre Felter — er det ofte de smaa Ting, der er afgørende. En Rettelse her, en mindre Foranstaltning der. Det kan i de fleste Tilfælde gøres med en beskedne Udgift, og i mange Tilfælde helt uden Udgift. Som oftest maa der dog sagkyndig Vejledning til, og derfor maa man opfordre alle Interesserede til — uden at det medfører nogen som helst Forpligtelse — at faa arrangeret en Prøveinspektion, hvilket kan ske ved Henvendelse til Dansk Brandværns-Komité, Stoltenbergsgade 9, København V., eller til de respektive Forsikringsselskaber.

Det gælder nu først og fremmest om, at Interessen vækkes, saa de større Landejendomsbesiddere bliver klar over Sagens store Betydning, og der er Grund til at være taknemmelig for, at Problemet er taget op i dette Tidsskrift, thi dersom flere vil benytte Lejligheden til — paa samme Maade som Forstander Gaardmand — at redegøre for deres personlige Erfaringer om Spørgsmaalet, er der hermed startet en Diskussion, som nok skal vise sig frugtbar.

Jens Christensen.
